

Електронне наукове фахове видання "Ефективна економіка" включено до переліку наукових фахових видань України з питань економіки (Наказ Міністерства освіти і науки України від 29.12.2014 № 1528)

Ефективна ЕКОНОМІКА

Дніпропетровський державний аграрно-економічний університет

№ 3, 2015 [Назад](#) [Головна](#)

УДК 330.34:316.42

І. Ф. Романів,
аспірант, Львівський університет бізнесу та права, м. Львів

СУЧАСНІ НАУКОВІ ПІДХОДИ ДО ВИРІШЕННЯ ПРОБЛЕМ СОЦІАЛЬНОГО РОЗВИТКУ

I. F. Romaniw,
graduate student, Lviv University of Business and Law, Ukraine, Lviv

MODERN SCIENTIFIC APPROACHES TO SOLVING PROBLEMS OF SOCIAL DEVELOPMENT

У статті досліджено основні сучасні наукові підходи та концепції щодо проблем соціального розвитку. На основі аналізу наукових джерел виявлено основні актуальні напрямки, за якими відбувається розробка рекомендацій щодо удосконалення підходів з забезпечення соціального розвитку. Виявлено, що умови соціально-економічної кризи потребують врахування додаткових чинників для розробки ефективної та дієвої стратегії соціального розвитку держави.

This article explores the major modern scientific approaches and concepts on social development issues. On the basis of scientific sources identified the major current trends, which is to develop recommendations for improving approaches to achieving social development. Found that the conditions of social and economic crisis be taken into account additional factors for the development of effective and efficient strategy for social development.

Ключові слова: соціальний розвиток, соціальна економіка, управління соціальним розвитком, стратегія соціального розвитку.

Keywords: social development, social economics, management of social development, social development strategy.

Постановка проблеми. Потреба забезпечення сталого економічного розвитку держави формує глобальне проблемне поле, у межах якого розвиваються наукові погляди на принципи, тенденції та закономірності соціального розвитку. У цьому контексті важливим стає наукове завдання аналізу основних положень сучасних теоретичних засад соціального розвитку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблемам соціального розвитку присвячена значна кількість наукових праць. Окремі питання сучасних проблем соціального розвитку розглянуті у працях М.В. Лизун, О.А. Котукова, Н.А. Копилової, А.М. Колога, Я.М. Столярчук, О.В. Пирого, О.С. Кузьміна, Ю.І. Сидорова, В.В. Козик, Н.І. Гражевської, Р.М. Скриньковського та ін. Розробка стратегії соціального розвитку у нинішніх складних соціально-економічних умовах потребує узагальнення напрацьованого матеріалу та формування уявлень про перспективи подальшого розвитку наукової думки за цим напрямком.

Мета дослідження. Метою статті є узагальнення сучасних напрацювань з теорії соціального розвитку та окреслення перспективних напрямків подальших досліджень.

Виклад основного матеріалу дослідження. На сьогоднішньому етапі розвитку наукових знань про соціально-економічний розвиток не викликає сумнівів факт нерозривності двох процесів, а саме – взаємоузгоджене забезпечення розвитку соціальної та економічної сфер. Деформування стратегії, конкретних заходів та рішень у той чи інший бік провокуватиме загострення кризових явищ у економіці та погіршення добробуту громадян.

Підтвердження цієї думки віднаходимо, зокрема, у праці М.В. Лизун. Учена, розглядаючи світові зразки та перспективи для України за напрямком прискореного економічного зростання особливо наголошує на соціальній сфері. М.В. Лизун наголошує, що сучасне розуміння економічного зростання базується на підвищенні конкурентоспроможності держав та добробуту їх населення. Аналізуючи типи економічного зростання за національною ознакою у 4 з 5 типів (американська, японська, німецька, китайська моделі економічного зростання) вчена чітко простежує вагомість соціальної складової. Так, для американської моделі є характерним високий рівень продуктивності праці та працезберігаючі методи виробництва і людський капітал, для японської – освіта, традиції та культура, людський капітал, для німецької – соціальна політика, людський капітал, для китайської – освіта, людський капітал. Закономірно, що при побудові моделі залежності ВВП від інвестицій в основний капітал, видатки на фундаментальні дослідження та сприяння НТП, фінансування освіти та науки М.В. Лизун доходить висновку, що найтісніша залежність виявляється для фінансування на освіту та науку, витрати на дану сферу відтак розцінюються як пріоритетний фактор економічного зростання [1]. О.А. Котуков, Н.А. Копилова пояснюють нерозривний зв'язок соціального розвитку з економічним через його вплив на зростання соціального благополуччя людей, яке формується на основі керованості соціальними проблемами, задоволення соціальних потреб, створення соціальних можливостей [2, с. 1, 3]. А.М. Колот з цього приводу відзначає: "Економічною наукою доведено і підтверджується практикою, що економічний і соціальний прогрес, економічний і соціальний розвиток узгоджуються та мають одновекторну динаміку тоді, коли економічні досягнення супроводжуються соціалізацією суспільних відносин та коли така соціалізація проявляється передусім у соціально-трудої сфері і стосується інтересів абсолютної більшості економічно активного населення" [3, с. 210].

Фундаментальне дослідження особливостей соціально-економічного розвитку у сучасному глобалізованому світі здійснила Я.М. Столярчук. Учена наголошує: "Глибокі якісні зміни в характері і русійних силах розвитку міжнародної економічної системи з превалюванням глобальних форм її функціонування потребують і нового рівня теоретичного осмислення сучасних світогосподарських процесів та їх категоріального визначення. Цим обумовлена поява в науковому обігу новітньої категорії "глобальний економічний розвиток", яка виражає зв'язок та співвідношення між усіма компонентами цілісної світової соціально-економічної системи" [4, с. 1-2]. Загалом у роботі чітко простежується вектор подальших наукових та практичних пошуків шляхів залагодження розбіжностей у поступовому сталому соціально-економічному розвитку за умов нестабільності глобальної економіки та поширення дестабілізуючих процесів особливо у лабораторних країнах.

Сучасні теоретичні засади аналізу економічного розвитку знаходимо у праці О.В. Пирог. Учена розглядає економічний розвиток національного господарства у постіндустріальній парадигмі, окреслює роль держав, наводить методичні засади аналізу економічного розвитку, окреслює особливості економічного розвитку з урахуванням теорії циклічності та перспективи прогнозування розвитку в умовах постіндустріального суспільства [5].

Проблеми соціального розвитку у контексті еволюційної економіки розглядаються у важливій для сучасного стратегічного управління монографії О.С. Кузьміна, Ю.І. Сидорова та В.В. Козик. У цій монографії кризь призму теоретичних здобутків еволюційної економіки з застосуванням сучасного економіко-математичного методологічного апарату обґрунтовуються закономірності соціально-економічного розвитку на сучасному етапі [6].

Комплексне дослідження засад еволюції сучасних економічних систем і у цьому контексті – соціального розвитку здійснила Н.І. Гражевська. У її праці досліджено, зокрема, основні чинники, механізми та вектори соціально-економічних трансформацій. Серед вагомих результатів, одержаних Н.І. Гражевською є виокремлення двох видів механізмів зворотного зв'язку (негативний та позитивний) і двох видів трансформаційних механізмів (адаптаційного та біфуркаційного) [7, с. 106]. Врахування цих механізмів є обов'язковим при реалізації стратегії соціального розвитку.

Теоретичні засади основних принципів та механізмів соціальної економіки сформовані у фундаментальній праці О.Г. Головної. Науковець послідовно викладає методичні аспекти соціальної економіки та методологію загального розвитку системи, соціальні аспекти ефективності державного регулювання, закономірності соціалізації економіки як умови реалізації соціальних технологій, аналізує окремі аспекти ринку праці та розвитку трудового потенціалу, досліджує проблеми формування людського і соціального капіталу, приділяє увагу соціальному розвитку в умовах тінізації національної економіки [8].

Вдалий порівняльний аналіз соціально-економічних типів країн знаходимо у праці Н.Г. Ушакової та І.І. Помінової. Учені наводять теоретичні основи типологізації країн, обґрунтовують механізми практичної реалізації моделей економічної трансформації у азійських нових індустріальних країнах, країнах Латинської Америки, Китаї та Індії і пропонують власне бачення ефективної моделі економічного зростання України [9].

Поглиблене дослідження соціальної, зокрема, трудової сфери знаходимо у праці В.М. Ковальова, В.С. Рижикова та ін. Науковці обґрунтовують сучасні наукові підходи до трактування соціально-трудова відносин у суспільстві, описують механізм функціонування системи соціально-трудова відносин, пропонують сучасні методи моніторингу соціально-трудова сфери як інструменту регулювання і удосконалення соціально-трудова відносин, а також здійснюють аналіз міжнародного досвіду регулювання соціально-трудова відносин [10].

На рівні державного регулювання проблеми економічного та соціального розвитку досліджувала Д.М. Євдокимова. У її праці зустрічаємо оригінальне авторське трактування сутності економічного розвитку та ролі у ньому державного регулювання, дослідження інвестиційно-інноваційних важелів розвитку, а відтак встановлено вплив інституціональних перетворень на здійснення соціально-економічних трансформацій. Вихідним положенням формування рекомендацій щодо встановлення пріоритетів державної політики у праці Д.М. Євдокимової є визначення домінуючого технологічного укладу та рівня регіональної асиметрії, як основних елементів державної стратегії розвитку [11]. За схожим напрямком встановлення ролі держави у розвитку соціально-економічної системи держави будували своє дослідження О.М. Комяков. Учений зосередився на сутності економічної політики держави та її внеску у регулювання соціально-економічних процесів перехідної економіки за стратегічним та тактичним напрямками. О.М. Комяков наголошує також на важливості макроекономічної стабілізації в перехідній економіці, що залежить від розвитку цивілізованих трудових відносин та ринку праці [12]. Дослідженням ролі інституційних чинників економічного зростання в умовах трансформаційних процесів в Україні займалась свого часу А.В. Сохецька [13]. Недостатньо дослідженим залишилися, утім, питання чинників погіршення стану економіки держави – загрози соціально-економічній безпеці та шляхів їх подолання.

Питання формування стратегії економічного розвитку у соціальному вимірі досліджував І.В. Костюк. У його праці розглянуто поняття стратегії економічного розвитку через призму соціальних проблем, наведено підходи до підвищення ефективності стратегії, проаналізовано найважливіші стратегічні цілі якісного перетворення національної соціально-економічної системи [14].

Важливим напрямком удосконалення стратегії соціально-економічного розвитку є державне регулювання діяльності природних монополій. Як відзначає І.М. Талатура, державне управління розвитком природних монополій є діяльністю щодо планування показників соціально-економічного розвитку, організації з досягнення цих показників, мотивування до реалізації економічних та соціальних функцій, а також контроль [15]. На жаль, у аналізованій праці недостатньо розглянуто власне реалізацію природними монополіями економічно-соціальних функцій, що є важливим у забезпечення сталого економічного розвитку.

Досліджувалися українськими вченими також проблеми соціального захисту та соціальних гарантій і роль держави у їх забезпеченні. Цими питаннями займалися, зокрема А.С. Цумаєва [16] та Л.С. Момоток [17]. Важливість досягнення ефективності економічної політики на засадах соціалізації економічного розвитку підкреслювала Л.Я. Гончарук. У її праці досліджено природу процесів соціальної політики та соціалізації економічних систем, аналізується соціалізаційна економічна ефективність функціонування абстрактних економічних систем перехідного типу, вплив процесів соціалізації та соціальної політики на перехідні макрота і мікроекономічні системи, пропонуються основні принципи соціальної поведінки і соціальної політики держави і бізнесу [18]. Проте у дослідженні практично не розглядаються проблеми формування та реалізації соціальної політики, соціалізації економічної системи крізь призму погіршення загального стану економіки, економічної та соціальної кризи.

У контексті сучасної постіндустріальної парадигми соціального розвитку актуальності набуває праця Я.Ю. Радченко, присвячена знанню як стратегічному ресурсу сталого розвитку. Учений відзначає: “Сьогодні людство переживає дуже складний, переломний етап розвитку своєї цивілізації, коли йде пошук нових світоглядних орієнтирів, значеннєвих життєвих настанов, а отже і нових способів та форм господарювання. Зв’язано це з тим, що цивілізація, яка склалася на переважно індустріальній основі сьогодні зіткнулася з величезними проблемами і глобальними кризами. Детерміновано таке становище економічною й антропологічною кризами... Важливо, щоб були усунуті очевидні катастрофічні шляхи розвитку, що можуть призвести до загибелі самої цивілізації. Для цього треба переглядати самі глибинні цінності, базисні, життєво значеннєві установки, що лежали в підставі сучасного типу цивілізаційного розвитку... Сьогодні вкрай необхідні нові світоглядні та господарські ідеї, що могли б стати базисом для принципово нових життєвих смислів і цінностей, які стануть глибинними основами нової культурної традиції. Без цього неможливе подолання глобальних криз, породжених техногенною цивілізацією” [19, с. 1]. Крім кризових умов соціального розвитку розглядаються у сучасній науковій думці і посткризові. Так, Н.О. Завдська досліджуючи особливості соціального розвитку у посткризовий період відзначає, що за результатами аналізу виявлено занизький загальний рівень статистичних показників напрями “людські ресурси”: суттєво знижується рівень умов життя населення, що є негативним явищем. За посткризових умов населення прийняло на себе основний тягар наслідків фінансово-економічної кризи в Україні. Значні темпи зростання доходів населення якісно не впливають на загальний рівень добробуту населення, соціальне становище держави перебуває під загрозою [20, с. 11].

Фінансові питання забезпечення та підтримки соціально-економічного розвитку докладно розглянуто у дисертаційному дослідженні О.І. Демківа. Акцентуючи на методах бюджетної політики, учений розглядає соціально-економічний розвиток передусім з позицій пріоритетності належного його забезпечення фінансовими ресурсами. Virшення цього завдання О.І. Демків пошукує у новітніх підходах і методах бюджетного регулювання процесів соціально-економічного розвитку. Заслуговує на увагу аналіз чинників зниження надходжень до загального фонду бюджету області, підходи до обґрунтування методів і засобів стимулювання розвитку регіонів [21].

Дослідження ролі держави у фінансовому забезпеченні соціального розвитку здійснив В.М. Булавинець. Учений, зокрема відзначає: “Історія фінансування вітчизняної соціальної сфери в попереднє та поточне десятиліття демонструє практику виділення коштів на її функціонування, переважно, з місцевих бюджетів... за так званим, “залишковим принципом”. Продовження соціальних стандартів, як пріоритетних у реалізації економічної і соціальної політики держави, також не підкріплюється практичними кроками. Продовжує панувати думка про другорядність соціальної сфери у відтворювальному процесі і тому спрямування коштів на соціальний розвиток деякі теоретики та практики вважають затратами, а не інвестиціями. Такі підходи до розподілу та перерозподілу фінансових ресурсів держави сприяють фізичному та моральному зношенню основних невиробничих засобів, погіршенню їх структури, призводять до хронічної нестачі коштів для нормального функціонування соціальної сфери. Ігнорування соціальних потреб населення залишається важливим фактором соціальної напруженості в суспільстві” [22, с. 182]. Очевидною є нерозв’язана проблема соціальної безпеки у контексті ресурсного забезпечення соціального розвитку.

Детальніше заглиблюється у проблематику соціально-економічного розвитку та зв’язок її вирішення зі станом бюджетної безпеки О.Я. Колісник. На думку ученого, саме досягнення бюджетної безпеки є передумовою та гарантією досягнення стратегічних соціально-економічних пріоритетів [23]. Погоджуємось з такою позицією. У науковій праці викладено низку міркувань щодо існуючих загроз бюджетній безпеці, проте, на нашу думку, недостатньо дослідженими залишаються кризові умови формування бюджетної та соціальної безпеки.

Натомість І.В. Запатріна ключову роль бюджетного регулювання вбачає у забезпеченні економічного розвитку. Аналізуючи досвід розвинених країн учена в цілому не відкидає значимості стратегії соціального розвитку, проте і не розглядає важливих моментів погіршення стану фінансування соціального розвитку як передумови до перегляду державної стратегії у соціальній сфері [24]. На важливість бюджетного регулювання у забезпеченні соціально-економічного розвитку наголошує О.І. Хорошева [25]. О.В. Чернюк, натомість, вважає, що вирішення проблем соціально-економічного розвитку в Україні вимагає попередньої адміністративно-територіальної реформи з її удосконаленням у напрямі посилення інтеграційних та самоврядних процесів [26].

У аналогічному керунок регіональний аспект соціально-економічного розвитку розглядає М.О. Соколов. У його дослідженні розглянуто закономірності та тенденції регіональної соціально-економічної політики, сформовано стратегію розвитку соціальної сфери регіону; обґрунтовано теоретичні та науково-методичні підходи до оцінки ефективності управління в соціальній сфері тощо. Учений, зокрема, відзначає: “Система організаційно-економічних механізмів державного управління соціально-економічним розвитком на регіональному рівні не відповідає сучасному рівню економічних відносин. Існуюча система розподілу обсягу міжбюджетних трансфертів не враховує фактично сформований регіональний рівень розвитку соціальної сфери, екологічний стан, демографічні тенденції, стан охорони здоров’я і освіти та ін. Склалася ситуація, коли удаване бюджетне вирівнювання фактично породжує дискримінаційні механізми фінансування соціальної сфери для різних областей. За таких умов наукова задача формується як необхідність розробки теоретичних і науково-методичних принципів удосконалення управління регіональним соціально-економічним розвитком і, перш за все, фінансового забезпечення соціальної сфери” [27, с. 32].

Основні ресурси соціального розвитку держави дослідили Т.М. Безверхнюк та Н.Л. Сопельникова. У їх праці розглянуто людські і фінансові ресурси соціального розвитку, їх склад і джерела формування. Закладено основи формування системи оцінки якості соціальних послуг як передумови ефективного використання ресурсів соціального розвитку. Окреслено теоретичні засади формування концепції соціального розвитку держави на основі п’яти цілей, а саме розвитку людських ресурсів, раціонального використання фінансових та природних ресурсів, формування середнього класу та високоефективного інноваційно-виробничого комплексу країни [28]. На наше переконання, посилення інноваційності виробничого комплексу базується на низці складових соціального розвитку, зокрема на формуванні і використанні освітньо-фахового потенціалу, покращення якості освіти і створення інвестиційного клімату у сфері інновацій. Підтвердження такої думки знаходимо у дослідженні академіка Р.І. Тринька, котрий відзначає, що на сьогоднішній день загальним недоліком у теоретичному обґрунтуванні сутності інноваційного процесу є недооцінка значущості соціальної функції інновацій, яка реально трансформується у рівні, способі життя

населення, забезпеченості об'єктами освіти, культури, мистецтва, здоров'я і довголіття [29, с. 312].

Висновки. Таким чином, враховуючи зокрема інформацію у [1-30], можна дійти висновку, що на сучасному етапі розвитку наукових поглядів на проблеми соціального розвитку теоретичні засади управління цим процесом майже не охоплюють чинників, що актуалізуються у зв'язку з настанням економічно-соціальних криз. Це визначає потребу подальших досліджень з метою усунення перешкод формування і реалізації стратегії соціального розвитку у кризових умовах.

Література.

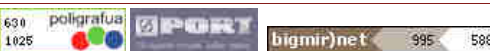
1. Лизун М.В. Випереджаюче економічне зростання: міжнародний та український аспекти: автореф. дис... канд. екон. наук: 08.00.02 / М.В. Лизун; Терноп. нац. екон. ун-т. – Т., 2007. – 20 с.
2. Котуков О.А. Соціальний розвиток як концептуальний підхід до забезпечення соціального добробуту [Електронний ресурс] / О.А. Котуков, Н.А. Копилова // Актуальні проблеми державного управління. – 2010. – № 1. – С. 44-50. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/apdy_2010_1_8.pdf.
3. Колот А.М. Асиметрії розвитку соціально-трудової сфери: прояви, причини, передумови подолання [Електронний ресурс] / А.М. Колот // Актуальні проблеми економіки. – 2012. – № 6. – С. 205-211. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/ape_2012_6_28.pdf.
4. Столярчук Я.М. Асиметрія глобального розвитку: соціально-економічний вимір: автореф. дис ... д-ра екон. наук: 08.00.02 / Я.М. Столярчук; Київ. нац. екон. ун-т ім. В.Гетьмана. – К., 2009. – 34 с.
5. Пирог О.В. Економічний розвиток національного господарства України: особливості та моделі в умовах постіндустріального суспільства: [монографія] / О.В. Пирог. – Львів: Вид. Львів. політехніки, 2013. – 336 с.
6. Кузьмін О. С. Досягнення і проблеми еволюційної економіки: [монографія] / О.С. Кузьмін, Ю.І. Сидоров, В.В. Козик. – Львів: Вид. Львівської політехніки, 2011. – 252 с.
7. Гражевська Н. І. Еволюція сучасних економічних систем: [навч. посіб.] / Н.І. Гражевська. – Київ: Знання, 2011. – 286 с.
8. Головніна О. Г. Основи соціальної економіки: [підручн. для студ. вузів] / О.Г. Головніна. – [2-е вид., перероб. та доп.]. – Київ: Центр учб. літ., 2013. – 647 с.
9. Ушакова Н.Г. Соціально-економічні типи країн: [навч. посіб. для вузів] / Н.Г. Ушакова, І.І. Помінова. – Київ: Професіонал, 2004. – 300 с.
10. Економіка праці і соціально-трудові відносини: [навч. посіб.] / [Ковальов В.М., Рижиков В.С., Сьськов О.Л., Черненко І.М., Атаєва О.А.]; За ред. В. М. Ковальова. – К: Центр навч. літ., 2006. – 256 с.
11. Євдокимова Д.М. Державне регулювання економічного розвитку: автореф. дис ... канд. екон. наук: 08.01.01 / Д.М. Євдокимова; Київ. нац. екон. ун-т. – К., 2002. – 20 с.
12. Комяков О.М. Державне регулювання перехідної економіки: автореф. дис ... канд. екон. наук: 08.01.01 / О.М. Комяков; Київ. нац. екон. ун-т. – К., 2000. – 19 с.
13. Сохецька А.В. Інституційні фактори економічного зростання в умовах переходу України до ринку: автореф. дис. канд. екон. наук: 08.01.01 / А.В. Сохецька; Львів. нац. ун-т ім. І.Франка. – Л., 2003. – 20 с.
14. Костюк І. В. Поняття стратегії економічного розвитку країни: соціальний вимір [Електронний ресурс] / І. В. Костюк // Науковий вісник НЛТУ України. – 2014. – Вип. 24.10. – С. 212-218. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/nvntu_2014_24.10_38.pdf.
15. Талатура І.М. Державне управління розвитком природних монополій: автореф. дис... канд. екон. наук: 08.00.03 / І.М. Талатура; Ін-т регіон. дослідж. НАН України. – Л., 2008. – 20 с.
16. Цумасва А.С. Державне управління соціальним захистом населення в умовах ринкової економіки: автореф. дис... канд. екон. наук: 08.00.03 / А.С. Цумасва; Ін-т законодавства Верховної Ради України. – К., 2008. – 20 с.
17. Момотюк Л.Є. Державне фінансування соціальних гарантій населення України: автореф. дис... канд. екон. наук: 08.04.01 / Л.Є. Момотюк; Н.-д. фін. ін-т при М-стві фінансів України. – К., 2005. – 18 с.
18. Гончарук Л.Я. Ефективність соціальної політики в умовах ринкових перетворень: проблеми соціалізації економічного розвитку: автореф. дис... канд. екон. наук: 08.09.01 / Л.Я. Гончарук; ІРД НАН України. – Л., 2001. – 16 с.
19. Радченко Я.Ю. Знання як стратегічний ресурс сталого економічного розвитку: автореф. дис... канд. екон. наук: 08.01.01 / Я.Ю. Радченко; Харк. нац. ун-т ім. В.Н. Каразіна. – Х., 2004. – 16 с.
20. Завадська Н. О. Особливості соціального розвитку держави у посткризовий період [Електронний ресурс] / Н.О. Завадська // Держава та регіони. Сер.: Економіка та підприємництво. – 2013. – № 3. – С. 8-12. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/drep_2013_3_4.pdf.
21. Демків О.І. Активізація бюджетної політики у забезпеченні соціально-економічного розвитку регіонів (на прикладі Львівської області): автореф. дис ... канд. екон. наук: 08.04.01 / О.І. Демків; НАН України. Ін-т регіон. дослідж. – Л., 2006. – 20 с.
22. Булавінець В.М. Теоретичні засади соціального розвитку та роль держави у його фінансовому забезпеченні [Електронний ресурс] / В.М. Булавінець // Наукові записки Національного університету "Острозька академія". Сер.: Економіка. – 2010. – Вип. 13. – С. 177-184. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Nznuoa_2010_13_23.pdf.
23. Колеснік В.І. Методологічні та організаційні засади статистичного забезпечення управління соціально-економічним розвитком регіону: автореф. дис ... д-ра екон. наук: 08.00.10 / В.І. Колеснік; Державна академія статистики, обліку та аудиту Держкомстату України. – К., 2008. – 36 с.
24. Запатріна І.В. Бюджетне регулювання економічного зростання: автореф. дис ... д-ра екон. наук: 08.00.08 / І.В. Запатріна; Н.-д. фін. ін-т акад. фін. упр. М-ва фінансів України. – К., 2008. – 32 с.
25. Хорошева О.І. Бюджетне регулювання соціально-економічного розвитку територіальних систем: автореф. дис ... канд. екон. наук: 08.01.01 / О.І. Хорошева; Донец. нац. ун-т – Донецьк, 2001. – 20 с.
26. Чернюк О.В. Вдосконалення системи адміністративно-територіального устрою в Україні: автореф. дис... канд. екон. наук: 08.00.05 / О.В. Чернюк; НАН України. Рада по вивч. продукт. сил України. – К., 2007. – 20 с.
27. Соколов М.О. Вдосконалення управління регіональним соціально-економічним розвитком в умовах транзитивної економіки: автореф. дис... д-ра екон. наук: 08.02.03 / М.О. Соколов; Харк. нац. ун-т ім. В.Н.Каразіна. – Х., 2006. – 26 с.
28. Безверхнюк Т.М. Ресурси соціального розвитку держави [Електронний ресурс] / Т.М. Безверхнюк, Н.Л. Сопельникова // Економіка будівництва і міського господарства. – 2013. – Т. 9, № 2. – С. 115-120. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/ebimg_2013_9_2_7.pdf.
29. Тринько Р.І. Соціальна функція інноваційної моделі економічного розвитку [Електронний ресурс] / Р.І. Тринько, Г.Б. Невінська // Науковий вісник НЛТУ України. – 2014. – Вип. 24.8. – С. 305-313. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/nvntu_2014_24.8_50.pdf.
30. Скриньковський Р.М. Соціально-економічна стратегія держави на засадах гарантування соціальної безпеки: механізм формування та проблеми реалізації / Р.М. Скриньковський // Ефективна економіка. – 2015. – № 3 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua>.

References.

1. Lyzun, M.V. (2007), "Vyperezhdaiuche ekonomichne zrostantia: mizhnarodnyi ta ukrainskyi aspekty", Ph.D. Thesis, 08.00.02, Ternop. nats. ekon. un-t, Ternopil', Ukraine, p.20.
2. Kotukov, O.A. and Kopylova, N.A. (2010), "Sotsialnyi rozvytok yak kontseptualnyi pidkhid do zabezpechennia sotsialnoho dobrobutu", *Aktualni problemy derzhavnoho upravlinnia*, vol. 1, pp. 44-50, [Online], available at: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/apdy_2010_1_8.pdf.
3. Kolot, A.M. (2012), "Asymetrii rozvytku sotsialno-trudovoi sfery: proiavy, prychyny, peredumovy podolannia", *Aktualni problemy ekonomiky*, vol. 6, pp. 205-211, [Online], available at: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/ape_2012_6_28.pdf.
4. Stoliarchuk, Ya.M. (2009), "Asymetriia hlobalnoho rozvytku: sotsialno-ekonomichni vymir", Ph.D. Thesis, 08.00.02 /Nats. ekon. un-t im. V.Hetmana, Kyiv, Ukraine, p. 34.
5. Pyroh, O.V. (2013), *Ekonomichni rozvytok natsionalnoho gospodarstva Ukrainy: osoblyvosti ta modeli v umovakh postindustrialnoho suspilstva*, Vyd. Lviv. politekhniki, Lviv, Ukraine, p.336.
6. Kuzmin, O. Ye. Sydorov, Yu.I. and Zozyk, V.V. (2011), *Dosiahnennia i problemy evoliutsiinoi ekonomiky*, Vyd. Lvivskoi politekhniki, Lviv, Ukraine, p.252.
7. Hrazhevska, N. I. (2011), *Evolutsiia suchasnykh ekonomichnykh system*, Znannia, Kyiv, Ukraine, p.286.
8. Holovnina, O. H. (2013), *Osnovy sotsialnoi ekonomiky*, Tsentr uchb. lit., Kyiv, Ukraine, p. 647.
9. Ushakova, N.H. and Pominova, I.I. (2004), *Sotsialno-ekonomichni typy krain*, Profesional, Kyiv, Ukraine, p.300.
10. Kovalov, V.M. Ryzhykov, B.C. Yeskov, O.L. Chernenko, I.M. and Ataieva O.A. (2006), *Ekonomika pratsi i sotsialno-trudovi vidnosyny*, Tsentr navch. lit., Kyiv, Ukraine, p.256.
11. Yevdokymova, D.M. (2002), "Derzhavne rehuliuвання економічного розвитку", Ph.D. Thesis, 08.01.01, Kyiv. nats. ekon. un-t, Kyiv, Ukraine, p.20.
12. Komiakov, O.M. (2000), "Derzhavne rehuliuвання perekhidnoi ekonomiky", Ph.D. Thesis, 08.01.01, Kyiv. nats. ekon. un-t, Kyiv, Ukraine, p.19.
13. Sokhetskha, A.V. (2003), *Instytutsiini faktory ekonomichnoho zrostantia v umovakh perekhodu Ukrainy do rynku*, Ph.D. Thesis, 08.01.01, Lviv. nats. un-t im. I.Franka, Lviv, Ukraine, p.20.

14. Kostiuk, I. V. (2014), "Poniattia strategii ekonomichnoho rozvytku krainy: sotsialnyi vymir", *Naukovyi visnyk NLTU Ukrainy*, vol. 24.10, pp. 212-218, [Online], available at: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/nvntu_2014_24.10_38.pdf.
15. Talatura, I.M. (2008), *Derzhavne upravlinnia rozvytkom pryrodnykh monopolii*, Ph.D. Thesis, 08.00.03, In-t rehion. doslidzh. NAN Ukrainy, Lviv, Ukraine, p.20.
16. Tsumaieva, A.S. (2008), "Derzhavne upravlinnia sotsialnym zakhystom naselennia v umovakh rynkovoi ekonomiky", Ph.D. Thesis, 08.00.03; In-t zakonodavstva Verkhovnoi Rady Ukrainy, Kyiv, Ukraine, p.20.
17. Momotiuk, L.Ye. (2005), "Derzhavne finansuvannia sotsialnykh harantii naselennia Ukrainy", Ph.D. Thesis, 08.04.01, N.-d. fin. in-t pry M-stvi finansiv Ukrainy, Kyiv, Ukraine, p.18.
18. Honcharuk, L.Ya. (2001), "Efektyvnist sotsialnoi polityky v umovakh rynkovykh peretvoren: problemy sotsializatsii ekonomichnoho rozvytku", Ph.D. Thesis, 08.09.01, IRD NAN Ukrainy, Lviv, Ukraine, p.16.
19. Radchenko, Ya.Yu. (2004), "Znannia yak stratehichniy resurs staloho ekonomichnoho rozvytku", Ph.D. Thesis, 08.01.01, Khark. nats. un-t im. V.N. Karazina, Kharkiv, Ukraine, p.6.
20. Zavadska, N. O. (2013), "Osoblyvosti sotsialnoho rozvytku derzhavy u postkryzoviy period", *Derzhava ta rehiony*. Ser.: *Ekonomika ta pidpriemnytstvo*, vol. 3, pp.8-12, [Online], available at: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/drep_2013_3_4.pdf.
21. Demkiv, O.I. (2006), "Aktyvizatsiia biudzhetnoi polityky u zabezpechnni sotsialno-ekonomichnoho rozvytku rehioniv (na prykladi Lvivskoi oblasti)", Ph.D. Thesis, 08.04.01, NAN Ukrainy. In-t rehion. Doslidzh, Lviv, Ukraine, p.20.
22. Bulavynets, V.M. (2010), "Teoretychni zasady sotsialnoho rozvytku ta rol derzhavy u yoho finansovomu zabezpechnni", *Naukovi zapysky Natsionalnoho universytetu "Ostrozka akademiia"*. Ser.: *Ekonomika*, vol. 13, pp. 177-184, [Online], available at: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Nznuoa_2010_13_23.pdf.
23. Kolesnik, V.I. (2008), "Metodolohichni ta orhanizatsiini zasady statystychnoho zabezpechnnia upravlinnia sotsialno-ekonomichnym rozvytkom rehionu", Ph.D. Thesis, 08.00.10, Derzhavna akademiia statystyky, obliku ta audytu Derzhkomstatu Ukrainy, Kyiv, Ukraine, p.36.
24. Zapatrina, I.V. (2008), "Biudzhette rehuliuвання ekonomichnoho zrostantia", Ph.D. Thesis, 08.00.08, N.-d. fin. in-t akad. fin. upr. M-va finansiv Ukrainy, Kyiv, Ukraine, p.32.
25. Khorosheva, O.I. (2001), "Biudzhette rehuliuвання sotsialno-ekonomichnoho rozvytku terytorialnykh system", Ph.D. Thesis, 08.01.01, Donets. nats. un-t. – Donetsk, Ukraine, p.20.
26. Cherniuk, O.V. (2007), "Vdoskonalennia systemy administratyvno-terytorialnoho ustroiu v Ukraini", Ph.D. Thesis, 08.00.05 / O.V. Cherniuk; NAN Ukrainy. Rada po vyvch. produkt. syl Ukrainy, Kyiv, Ukraine, p.20.
27. Sokolov, M.O. (2006), "Vdoskonalennia upravlinnia rehionalnym sotsialno-ekonomichnym rozvytkom v umovakh tranzytivnoi ekonomiky", Ph.D. Thesis, 08.02.03, Khark. nats. un-t im. V.N.Karazina, KHarkiv, Ukraine, p.26.
28. Bezverkhniuk, T.M. and Sopelnykova, N.L. (2013), "Resursy sotsialnoho rozvytku derzhavy", *Ekonomika budivnytstva i miskoho hospodarstva*, no.9, vol.2, pp. 115-120, [Online], available at: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/ebimg_2013_9_2_7.pdf.
29. Trynko, R.I. and Nevinska, H.B. (2014), "Sotsialna funktsiia innovatsiinoi modeli ekonomichnoho rozvytku", *Naukovyi visnyk NLTU Ukrainy*, vol. 24.8, pp. 305-313, [Online], available at: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/nvntu_2014_24.8_50.pdf.
30. Skrynkovskiy, R.M. (2015), "Sotsialno-ekonomichna stratehiia derzhavy na zasadakh harantuvannia sotsialnoi bezpeky: mekhanizm formuvannia ta problemy realizatsii", *Efektivna ekonomika*, vol. 3, [Online], available at: <http://www.economy.nayka.com.ua>.

Стаття надійшла до редакції 20.03.2015 р.

ТОВ "ДКС Центр"